

SVEDOK OPISUJE KAKO JE PREŽIVEO POGUBLJENJE

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Pred sudom je rečeno da je vrhunac ratnog progona predstavljalo streljanje zarobljenika. Jedan svedok je ove sedmice pred Haškim tribunalom – na suđenju dvojici bivših šefova policije bosanskih Srba – ispričao kako je u avgustu 1992. preživeo masovno pogubljenje koje se odigralo u selu Kotlina.

Asim Bašić iz sela Bašići (opština Gacko) svedočio je na suđenju Mići Stanišiću i Stojanu Župljaninu.

Župljanin je 1994. postao savetnik predsednika bosanskih Srba i haškog optuženika, Radovana Karadžića, a tereti se za istrebljenje, ubistvo, progon i deportaciju ne-Srba u severozapadnoj Bosni u periodu od aprila do decembra 1992.

Stanišić je optužen za ubistvo, mučenje i okrutno postupanje prema nesrpskim civilima, kao i zbog toga što nije sprečio ili kaznio zločine koje su počinili njegovi potčinjeni.

Stanišić i Župljanin su navodno sudelovali u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bilo trajno raseljavanje ne-Srba sa teritorije koja je trebalo da postane deo srpske države. Optuženi su za zločine koji su u periodu od 1. aprila do 31. decembra 1992. počinjeni u 20 opština širom Bosne i Hercegovine (BiH).

U optužnici se bivšim šefovima policije bosanskih Srba pripisuje odgovornost za „nametanje i trajanje restriktivnih mera protiv bosanskih Muslimana i Hrvata“, odnosno za vršenje progona na političkoj, rasnoj ili verskoj osnovi – koji se tretira kao zločin protiv čovečnosti.

Svedok je ove sedmice opisao kako je u proleće 1992. bila svrgnuta lokalna vlast u Bašićima, te kako su svi Bošnjaci sa rukovodećih položaja – uključujući i policiju – bili smenjeni s vlasti od strane Srpske demokratske stranke (SDS).

„Gradonačelnik je postao Mitar Lažetić iz SDS-a, Jovan Vojin Popović – koji je doveden iz Foče – postao je šef policije, dok je na mesto komandira policije postavljen Vitomir Popić iz Gackog“, kazao je Bašić.

Svedok je ispričao kako su u aprilu i maju 1992. Bošnjaci bili prisiljavani da napuste svoje poslove u javnim preduzećima, te da im je imovina spaljivana.

„Među prvim Bošnjacima koji su otpušteni bio je i Asim Fazlagić, direktor bolnice, kao i profesor Izet Skobalj“, rekao je svedok.

Bašić je bio zaposlen na gradilištu kao bagerista, da bi potom napustio taj posao.

„Prestao sam da idem [na posao] onoga dana kada mi je kolega rekao da su dvojica policajaca došla i zahtevala da obave informativni razgovor [ispitivanje]. Znao sam šta se desilo onima koji su bili odvedeni

na te informativne razgovore. Nisu se vratili, već su skončali u podrumu hotela Terma. Tamo bi ljudi bili zatočeni – u stvari, poznavao sam sve one koji su bili pritvoreni na tom mestu“, kazao je svedok.

Na pitanje tužioca koje se ticalo nacionalnosti zatočenih osoba, svedok je odgovorio: „Bili su to Bošnjaci koji su odvođeni iz svojih kuća, sa radnih mesta, ili sa ulice – i naprosto dovedeni tamo.“

Hotel Terma je u optužnici uvršćen na spisak lokacija na kojima su Muslimani tokom 1992. bili pritvarani, mučeni i seksualno zlostavljani. U optužnici se navodi i da su neki zatvorenici umrli od posledica premlaćivanja. Inače se za zločine u Gackom tereti Stanišić, ali ne i Župljanin.

Svedok je ispričao kako se, nakon što mu je kuća u junu 1992. bila granatirana, on priključio svojoj porodici kako bi, zajedno sa još 500 do 600 ljudi iz 12 okolnih bošnjačkih sela, pobeo u planine.

„Kada smo se jednog dana u kasne sate vraćali po hranu, videli smo da su po planinskim selima vršljali pripadnici Užičkog korpusa JNA [Jugoslovenska Narodna Armija] i rezervnog sastava policije – paleći, pljačkajući i ubijajući sve živo“, kazao je on.

Nakon dvomesečnog skrivanja, svedoka su – kako je rekao – pripadnici srpske vojske i policije uhapsili u planinskom selu Berkovići dok se, zajedno sa grupom u kojoj je bilo još deset muškaraca i jedna žena, kretao u pravcu grada Stoca.

Navodeći imena ljudi iz te grupe, svedok je napomenuo da su u njoj bila i „trojica dečaka koji su imali samo petnaest godina“.

Odvedeni su u policijsku stanicu u Gackom, gde se po svedokovim rečima desilo sledeće: „Bili smo zatočeni 4-5 dana, bez hrane i vode, prisiljeni da i nuždu vršimo u ćelijama.“

Za vreme boravka u pritvoru, svedok je – kako je kazao – u više navrata bio mučen i premlaćivan. Pokušavali su da ga prisile da potpiše izjavu da je ubijao Srbe i silovao žene – što je on odbio.

„Tukli su me Sloba Todorović, Vlatko Beberović, Kosta Šarović“, naveo je Bašić. „Ispitivali su me i donosili papire koje je trebalo da potpišem, ali ja nisam hteo. Onda bi me vezali za stolicu i ponovo me tukli zbog toga što sam odbijao da potpišem izjavu da sam ubijao Srbe ili silovao žene. Krvario sam i bio prekriven ožiljcima. Komandir policije Popić je bio prisutan dok su me tukli – samo je sedeo u svojoj kancelariji i posmatrao.“

Nekih četiri ili pet dana kasnije, srpska policija je Bašića – kako je rekao – zajedno sa ostalim zarobljenicima uhvaćenim u brdima, izvela napolje i vezala im ruke konopcem.

„Bili smo ugrurani u vojni kamion i odvezeni par kilometara odatle, u mesto zvano Kotlina“, kazao je on. „Kada se vozilo zaustavilo na mostu, bili smo prisiljeni da izađemo iz kamiona i formiramo vrstu za pogubljenje, kako bismo – nakon što nas ustrele – pali u vodu.“

„Ko vam je komandovao da izađete iz kamiona?“, pitao je tužilac.

„Profesor istorije Dragan Lažetić – on je komandovao streljanjem, i on je imao pušku, samo pušku“, kazao je svedok. Osim njega, Bašić je naveo i imena ostalih koji su sudelovali u streljanju: „Slobo Todorović, jedan policajac iz Konjica čije ime ne znam, braća Neđo i Goran Samardžija i Vlatko Beberović.“

„Dragan Lažetić nam je rekao da se postrojimo na mostu“, nastavio je on. „Stali smo tamo, on je naredio da pucaju, pa su pucali. I ja sam pao, a kada sam podigao glavu video sam da svi leže na zemlji i da sam samo ranjen u ruku i nogu. Lažetić je pucao u druge ranjenike. Nakon što su dvojica mladića, Sutko i Elvir, ustali i počeli da beže, policajci su potrčali za njima, pa sam – videvši da je ostao samo Lažetić – odlučio da i ja ustanem i pobegnem.“

Svedok je opisao kako se sklonio u jedno obližnje muslimansko selo, gde su mu rane bile zalečene. Iste večeri je, kako kaže, zajedno sa tamošnjim seljanima dvogledom gledao kako šef policije iz Gacka, Popović, automobilom dolazi na mesto zločina i pomaže ostalima da ubijene ljude bace sa mosta u jezerce. Potom su na leševe bacili i bombu.

Stanišićeva odbrana je ukazala na neke navodne nedoslednosti u svedokovoj izjavi, tvrdeći da je on ranije rekao da je bio ranjen samo jednom – ali je svedok to odlučno porekao, naglašavajući da su mu lekari pregledali i zalečili obe rane.

On je rekao da se nedoslednost možda pojavila zbog prevoda, pošto je prevodilac pogrešno razumeo onaj deo njegove izjave koji se odnosio na to kako je bio ranjen.

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Focus: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedok-opisuje-kako-je-preziveo-pogubljenje>